

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

III. ÚS 105/03-42

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu Juraja Babjaka a zo sudcov Eduarda Bárányu a Ľubomíra Dobríka vo veci sťažnosti M. K., bytom B., M. K., rod. K., bytom B., a M. B., rod. K., bytom B., zastúpených komerčným právnikom JUDr. M. W., B., pre namietané porušenie ich základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov zaručeného v čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky postupom Okresného súdu Žilina v konaní vedenom pod sp. zn. 12 C 473/92 na neverejnom zasadnutí 22. októbra 2003 takto

r o z h o d o l :

1. Okresný súd Žilina v konaní vedenom pod sp. zn. 12 C 473/92 porušil základné právo M. K., M. K. a M. B. na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov zaručené v čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky.

2. Okresnému súdu Žilina v konaní vedenom pod sp. zn. 12 C 473/92 p r i k a z u j e konať bez zbytočných prietáhov.

3. M. K. p r i z n á v a primerané finančné zadost'učinenie v sume 35 000 Sk (slovom tridsaťpäťtisíc slovenských korún), ktoré mu je Okresný súd Žilina p o v i n n ý vyplatiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

4. M. K. p r i z n á v a primerané finančné zadost'učinenie v sume 35 000 Sk (slovom tridsaťpäťtisíc slovenských korún), ktoré jej je Okresný súd Žilina p o v i n n ý vyplatiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

5. M. B. p r i z n á v a primerané finančné zadost'učinenie v sume 35 000 Sk (slovom tridsaťpäťtisíc slovenských korún), ktoré jej je Okresný súd Žilina p o v i n n ý vyplatiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

6. Okresný súd Žilina j e p o v i n n ý uhradiť M. K., M. K. a M. B. trovy právneho zastúpenia vo výške 13 230 Sk (slovom trinásťtisícdivestotridsať slovenských korún) na účet ich právneho zástupcu komerčného právnik JUDr. M. W., B., do pätnástich dní od právoplatnosti tohto nálezu.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavný súd Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) uznesením č. k. III. ÚS 105/03-9 zo 16. apríla 2003 prijal podľa § 25 ods. 3 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) na konanie sťažnosť M. K., bytom B., M. K., rod. K., bytom B., a M. B., rod. K., bytom B. (ďalej len „sťažovatelia“), zastúpených komerčným právnikom JUDr. M. W., B., pre namietané porušenie ich základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov zaručeného v čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) postupom Okresného súdu Žilina (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 12 C 473/92.

Vo svojej sťažnosti sťažovatelia uviedli, že 23. marca 1992 podali na okresnom súde návrh na začatie konania o vydanie nehnuteľnosti proti odporcom: Ing. V. G., bytom P. B., E. G., bytom P. B., a M. G., bytom R. T. Predmetná vec nie je do dnešného dňa právoplatne skončená aj napriek tomu, že od začatia konania uplynulo už viac ako 11 rokov, sťažovatelia konali vo veci kvalifikovane a v intenciách ustanovenia § 101 ods. 1 Občianskeho súdneho poriadku. Okresný súd rozhodol vo veci rozsudkom č. k. 12 C 473/92-96 z 11. decembra 1996 po takmer piatich rokoch od začatia konania. Ako vyplýva z uznesenia sp. zn. 8 Co 643/97 zo 14. októbra 1997 Krajského súdu v Žiline (ďalej len „krajský súd“) ako odvolacieho súdu, i napriek takej dlhej dobe konania v predmetnej veci okresný súd nedostatočne zistil skutkový stav veci (nesprávne posúdenie pasívnej legitímácie odporcov, naplnenia podmienok aplikácie zákona č. 87/ 1991 Zb. o mimosúdnych rehabilitáciách v znení neskorších predpisov). Okresný súd od pojednávania, ktoré bolo nariadené 14. apríla 1993, vytýčil nový termín pojednávania až po uplynutí dvoch rokov na 14. apríl 1995. Ďalšie pojednávania v predmetnej veci sa konali každé po takmer ročnom časovom odstupe od predchádzajúceho, a to 30. januára 1996 a 11. decembra 1996. Po rozhodnutí odvolacieho súdu, ktorým bol zrušený rozsudok okresného súdu a vec mu bola vrátená na ďalšie konanie, teda od októbra 1997, okresný súd začal s procesnými úkonmi vo veci až v roku 2002 a prvé pojednávanie po rozhodnutí odvolacieho súdu nariadil až na 20. november 2002. Toto pojednávanie bolo odročené na neurčito a súd vydal uznesenie, ktorým nariadil znalecké dokazovanie na okolnosť, ktorá mala byť preukázaná už v začiatkoch konania, pretože ide o dôkaz, ktorý je potrebný na rozhodnutie vo veci.

Na základe vyššie uvedených skutočností sťažovatelia žiadali, aby ústavný súd nálezom takto rozhodol:

„1. Okresný súd v Žiline vo veci vedenej pod sp. zn.: 12 C 473/92 porušil právo M. K., M. K., rod. K. a M. B., rod. K., aby sa ich vec prerokovala bez zbytočných prietahov, zaručené v čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky.

2. Okresnému súdu v Žiline v konaní vedenom pod sp. zn.: 12 C 473/92 prikazuje konať tak, aby vec bola čo najrýchlejšie prejednaná a rozhodnutá.

3. *M. K. priznáva primerané finančné zadosťučinenie v sume 35 000 Sk (slovami tridsaťpäťtisíc slovenských korún), ktoré je Okresný súd v Žiline povinný vyplatiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.*

4. *M. K. rod. K. priznáva primerané finančné zadosťučinenie v sume 35 000 Sk (slovami tridsaťpäťtisíc slovenských korún), ktoré je Okresný súd v Žiline povinný vyplatiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti nálezu*

5. *M. B., rod. K. priznáva primerané finančné zadosťučinenie v sume 35 000 Sk (slovami tridsaťpäťtisíc slovenských korún), ktoré je Okresný súd v Žiline povinný vyplatiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.“*

V podaní z 26. marca 2003 zdôvodnili sťažovatelia prostredníctvom svojho právneho zástupcu výšku požadovaného finančného zadosťučinenia tým, že podľa nich „*Okrem aspektu realizácie práva, má vec aj aspekt morálny, ľudský a tiež finančný. (...) Keď vznikla právna možnosť na odstránenie krivdy a na dosiahnutie morálnej a materiálnej satisfakcie, trvá (zatiaľ) 11 rokov, kým sa tieto práva podarí naplniť. Tí, ktorých sa to priamo dotýkalo, sa žiaľ aspoň morálneho zadosťučinenia ani nedožili. A mohli, resp. mali sa dožiť, ak by súd konal v rámci svojich povinností“.*

Sťažovatelia ústavnému súdu predložili taktiež fotokópiu listu č. Spr. 2246/02 z 18. decembra 2002 preukazujúceho využitie účinných právnych prostriedkov nápravy vo vzťahu k základnému právu na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov, a to sťažnosti na prietahy v konaní v zmysle § 17 zákona Slovenskej národnej rady č. 80/1992 Zb. o sídlach a obvodoch súdov Slovenskej republiky, štátnej správe súdov, vybavovaní sťažností a o voľbách prísediacich (zákon o štátnej správe súdov) v znení neskorších predpisov.

Právny zástupca sťažovateľov vo svojom liste z 28. mája 2003 ústavnému súdu na základe jeho výzvy oznámil, že súhlasí s upustením od ústneho pojednávania v predmetnej veci.

Okresný súd listom sp. zn. Spr 3500/03 z 9. júla 2003 (príloha listu obsahovala stanovisko sudkyne konajúcej v predmetnej veci) ústavnému súdu oznámil, že súhlasí s upustením od pojednávania a v ďalšom texte svojho vyjadrenia, ako aj jeho prílohy argumentoval predovšetkým personálnymi a organizačnými problémami okresného súdu a v závere aj tým, že sťažovateľ viackrát podal sťažnosť adresovanú okresnému súdu, po podaní ktorej bolo nevyhnutné predložiť spisový materiál na preštudovanie a na zaujatie stanoviska zo strany vedenia okresného súdu.

II.

Z obsahu sťažnosti a k nej priložených písomností, z vyjadrení účastníkov konania a z obsahu na vec sa vzťahujúceho súdneho spisu ústavný súd zistil nasledovný priebeh a stav konania v predmetnej veci.

Okresnému súdu bol 23. marca 1992 doručený návrh na začatie konania o vydanie nehnuteľnosti sťažovateľov: 1. A. K., rod. Ž., bytom B., 2. M. B., rod. K., B., 3. M. K., bytom B., 4. M. K., rod. K., bytom B. (ďalej len „navrhovatelia“), zastúpených advokátkou JUDr. M. P., Advokátska kancelária, Ž., proti odporcom: 1. V. G., P. B., 2. E. G., rod. H., bytom P. B., a 3. M. G., rod. D., bytom R. T. (ďalej len „odporcovia“).

Okresný súd na základe pokynu vo veci konajúceho sudcu z 26. marca 1992 vyzval právnu zástupkyňu navrhovateľov na predloženie 1 exempláru návrhu v lehote 7 dní a doručil odporcom v prvom a treťom rade výzvu na vyjadrenie sa k návrhu v lehote 14 dní.

Právna zástupkyňa navrhovateľov odpovedala okresnému súdu listom doručeným mu 7. apríla 1992. Následne okresný súd 13. apríla 1992 zaslal výzvu na vyjadrenie sa k návrhu v lehote 14 dní odporcovi v druhom rade.

Dňa 24. apríla 1992 doručili odporcovia prostredníctvom svojho právneho zástupcu na okresný súd svoje vyjadrenie k podanému návrhu pod č. PB 184/92 DD z 21. apríla 1992.

Okresný súd pokynom z 27. apríla 1992 vytýčil termín pojednávania na 13. máj 1992 a vykonal ďalšie úkony v predmetnej veci (napr. predvolal účastníkov, vyzval na predloženie originálov dôkazov).

Okresný súd pojednávanie konané 13. mája 1992 odročil na neurčito za účelom opätovného vyžiadania spisov zo štátneho notárstva.

Pokynom zo 14. mája 1992 nechal vo veci konajúci sudca urgovať doručenie spisov zo štátneho notárstva, ktoré mu boli doručené 5. júna 1992.

Vo veci konajúci sudca nechal pokynom zo 16. septembra 1992 a opätovne z 12. novembra 1992 urgovať zaslanie spisov zo štátneho notárstva.

Právna zástupkyňa navrhovateľov požiadala listom z 3. decembra 1992 o vytýčenie termínu pojednávania v predmetnej veci.

Pokynom súdnej kancelárii z 19. februára 1993 vo veci konajúci sudca vytýčil termín pojednávania na 12. marec 1993 a vykonal ďalšie úkony súvisiace s predmetnou vecou.

Pojednávanie konané 12. marca 1993 bolo odročené na 14. apríl 1993, na ktoré boli predvolaní iba účastníci konania, ktorí boli na tomto pojednávaní neprítomní.

Listom zn. ŽA 5/92/PM z 12. marca 1993 požiadala právna zástupkyňa navrhovateľov, aby okresný súd nariadil znalecké dokazovanie, či kúpna zmluva R I 35/1976 bola vypracovaná v súlade s vtedy platnými právnymi predpismi.

Listom zo 17. marca 1993 predložila okresnému súdu právna zástupkyňa navrhovateľov dielčí výmer č. 14175 + správ./1-Dr.Pod.1952 vydaný Poverenictvom stavebného priemyslu v B.

Pojednávanie konané na okresnom súde 14. marca 1993 bolo odročené na neurčito za účelom predloženia dokumentov zo strany navrhovateľov, vypočutia M. B. dožiadaným súdom a následného nariadenia znaleckého dokazovania.

V prílohe listu zn. 5/92/PM zo 14. apríla 1993 právna zástupkyňa navrhovateľov predložila okresnému súdu dokumenty vyžiadané ním na pojednávaní 14. marca 1993.

Pokynom súdnej kancelárie z 15. septembra 1993 nechal vo veci konajúci sudca dožiadať Obvodný súd Bratislava 2 na vypočutie A. K., M. B. a M. K. k podanému návrhu.

Okresný súd urgoval listom z 20. decembra 1993 a následne opätovne 16. februára 1994 odpoveď na svoje dožiadanie od Obvodného súdu Bratislava 2.

Okresnému súdu bola následne (zrejme v mesiacoch február až júl 1994) doručená zápisnica Obvodného súdu Bratislava 2 z 21. októbra 1993 (odpoveď na jeho dožiadanie).

Podľa úradného záznamu zo 16. júla 1994 odporcovia telefonicky oznámili okresnému súdu, že trvajú na tom, aby vo veci zatiaľ nebol vytýčený termín pojednávania z dôvodu choroby odporcu v treťom rade.

Podľa úradného záznamu z 9. septembra 1994 sa na okresný súd bez predvolania dostavila právna zástupkyňa navrhovateľov za účelom urgencie termínu pojednávania v predmetnej veci.

Pokynom súdnej kancelárie z 31. januára 1995 vo veci konajúci sudca vytýčil termín pojednávania na 15. marec 1995.

Podľa úradného záznamu z 15. marca 1995 predmetný spis bol predložený v tento deň na preštudovanie Ing. V. G.

Okresný súd pojednávanie 15. marca 1993 odročil na neurčito za účelom pripojenia spisov a nariadenia znaleckého dokazovania.

Vo veci konajúci sudca nechal pokynom z 20. marca 1995 k spisu pripojiť ďalší spis okresného súdu vedený pod sp. zn. 13 C 486/92.

Pokynom z 8. mája 1995 a následne opätovne pokynom z 12. júla 1995 vo veci konajúci sudca nechal pripojiť spis vedený pod sp. zn. 13 C 486/92 na nahliadnutie.

Okresný súd 24. augusta 1995 vytýčil termín pojednávania na 26. september 1995.

Pojednávanie konané 26. septembra 1995 okresný súd odročil na neurčito za účelom opravy okruhu účastníkov konania zo strany navrhovateľov v lehote 10 dní.

Listom zo 17. októbra 1995 okresný súd urgoval právnu zástupkyňu navrhovateľov, aby upravila okruh účastníkov na strane pasívne legitimovaných obratom.

Právna zástupkyňa navrhovateľov reagovala na výzvu okresného súdu svojím podaním doručeným mu 16. októbra 1995.

Pokynom súdnej kancelárii zo 14. decembra 1995 vo veci konajúci sudca vytýčil termín pojednávania na 20. december 1995.

Podaním z 19. decembra 1995 doručeným okresnému súdu v ten istý deň právna zástupkyňa navrhovateľov ospravedlnila svoju neúčast' na pojednávaní 20. decembra 1995 z dôvodu svojej práceneschopnosti a zároveň požiadala o odročenie termínu pojednávania.

Okresný súd pojednávanie 20. decembra 1995 odročil na neurčito z dôvodu práceneschopnosti právnej zástupkyne navrhovateľov.

Pokynom z 22. januára 1996 vo veci konajúci sudca vytýčil termín pojednávania na 30. január 1996.

Pojednávanie konané 30. januára 1996 bolo odročené na neurčito za účelom pripojenia spisov okresného súdu a následne prípadne za účelom nariadenia znaleckého dokazovania.

Kancelária 31. januára 1996 požiadala o predloženie spisov z archívu okresného súdu.

Uznesením č. k. 12 C 473/92-74 z 30. januára 1996 bolo nariadené znalecké dokazovanie súdnym znalcom z odboru stavebníctva, ktorý mal vyhotoviť znalecký posudok v predmetnej veci v lehote 1 mesiaca.

Znalecký posudok č. 142/1996 z 30. októbra 1996 bol okresnému súdu predložený spolu s vyúčtovaním trov znaleckého dokazovania z 30. novembra 1996.

Pokynom z 22. novembra 1996 vo veci konajúci sudca vytýčil termín pojednávania na 11. december 1996, na ktoré nechal predvolať účastníkov konania i súdneho znalca a právny zástupcom účastníkov konania nechal doručiť znalecký posudok.

Podľa úradného záznamu z 3. decembra 1996 bol spisový materiál v predmetnej veci predložený na preštudovanie právneho zástupcovi navrhovateľov v ten istý deň.

Na pojednávaní konanom 11. decembra 1996 okresný súd najprv uznesením vyhlásil dokazovanie za skončené a následne vyhlásil rozsudok, ktorým návrh navrhovateľov zamietol.

Pokynom súdnej kancelárii z 18. decembra 1996 nechal vo veci konajúci sudca doručiť rozsudok právny zástupcom účastníkov konania spolu s uznesením č. k. 12 C 473/92-104 z 18. decembra 1996.

Právny zástupca odporcov podal v zákonom stanovenej lehote odvolanie zn. PB 184/92 DD zo 7. januára 1997 proti výroku o trovách konania, ktoré bolo okresnému súdu doručené 8. januára 1997.

Spomínané odvolanie nechal vo veci konajúci sudca doručiť právnej zástupkyňi navrhovateľov na vyjadrenie sa k nemu v lehote 10 dní pokynom z 9. januára 1997.

Okresnému súdu bolo 20. januára 1997 doručené odvolanie navrhovateľov podané prostredníctvom ich právnej zástupkyne zo 17. januára 1997, ktorým žiadali vydaný rozsudok zmeniť a ich návrhu v plnom rozsahu vyhovieť.

Listom z 18. februára 1997 M. K. oznámil okresnému súdu, že navrhovatelia odvolali plnú moc pre JUDr. M. P. a na svoje zastupovanie splnomocnili JUDr. J. Ď.

Pokynom súdnej kancelárie z 24. februára 1997 nechal vo veci konajúci sudca doručiť druhopis odvolania právneho zástupcovi odporcov na vyjadrenie sa k nemu v lehote 10 dní.

Podľa úradného záznamu nachádzajúceho sa v spise bol v tento deň spis predložený na preštudovanie Ing. V. G.

Právny zástupca sa k odvolaniu vyjadril listom zn. PB 184/92 DD z 13. marca 1997 doručeným okresnému súdu 17. marca 1997.

Pokynom súdnej kancelárie z 28. apríla 1997 nechal vo veci konajúci sudca doručiť predložené vyjadrenie právneho zástupcu odporcov z 13. marca 1997 právnej zástupkyňi navrhovateľov, vyhotoviť predkladáciu správu pre krajský súd a spis s odvolaniami mu doručiť na rozhodnutie. Krajskému súdu bol uvedený spisový materiál doručený 2. mája 1997.

Vo veci konajúci sudca krajského súdu vytyčil pokynom z 2. júla 1997 termín pojednávania na 14. október 1997 a nechal naň predvolať účastníkov konania.

Podľa úradného záznamu nachádzajúceho sa v spise bol 18. augusta 1997 predložený spisový materiál v predmetnej veci právnomu zástupcovi navrhovateľov za účelom preštudovania spisu.

Krajský súd na pojednávaní konanom 14. októbra 1997 vyhlásil uznesenie sp. zn. 8 Co 643/97, ktorým rozsudok okresného súdu zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie. Spisový materiál v predmetnej veci bol okresnému súdu doručený 19. decembra 1997.

Vo veci konajúci sudca 24. februára 1998 nechal pokynom súdnej kancelárii doručiť spomínané uznesenie krajského súdu účastníkom konania.

Podľa úradného záznamu z 1. augusta 1998 nachádzajúceho sa v spise bol tento spis na základe zmeny rozvrhu práce platného na rok 1998 pridelený na ďalšie prejednávanie a rozhodovanie do senátu Mgr. R. G.

Podľa ďalšieho úradného záznamu z 23. apríla 1999 platného pre okresný súd na rok 1999 bol tento spis s účinnosťou od 1. apríla 1999 určený na prejednanie a rozhodnutie do senátu JUDr. D. C.

Podľa úradného záznamu z 19. apríla 2000 bol spisový materiál v predmetnej veci v ten istý deň predložený na preštudovanie účastníkovi konania M. K., ktorý si z neho vyhotovil kópie niektorých listín.

Listom z 12. júna 2000 Ing. M. K. oznámil okresnému súdu, že odvolal svoju plnú moc na zastupovanie pre advokáta JUDr. J. Ď. a udelil ju JUDr. J. H.

Podľa úradného záznamu zo 4. apríla 2001 okresný súd telefonicky zisťoval na Mestskom úrade v R. T., odbore správy majetku, kde sa nachádza kúpna zmluva

zo 7. januára 1976, ktorej predmetom bola sporná nehnuteľnosť a jej účastníkmi boli československý štát a právni predchodcovia odporcov. Vedúci odboru správy majetku Mestského úradu v R. T. prisľúbil pomoc v lehote pol roka. S požiadavkou rovnakého znenia sa obrátil aj na Štátny oblastný archív v Ž.

Pokynom súdnej kancelárii z 12. novembra 2001 nechal vo veci konajúci sudca urobiť v predmetnej veci viacero úkonov (vyhotoviť list pre Mestský úrad v R. T., odbor správy majetku, ako aj Štátny oblastný archív v Ž., zaslať výzvu na Okresný úrad Ž., odbor katastrálny, ako aj zaslať výzvu odporcom v konaní na oznámenie svedkov v lehote 21 dní v zmysle intencií záverov krajského súdu).

Štátny okresný archív v Ž. listom č. 2001/00679/OÚ-ŠOKA z 22. novembra 2001 zaslal okresnému súdu overené fotokópie spisu Okresného národného výboru Ž. sp. zn. Fin 72/3-36/1976 ku kúpe domu v R. T.

Okresný úrad v Ž. doručil okresnému súdu vyžiadané listiny 5. decembra 2001.

Podľa úradného záznamu z 19. decembra 2001 si účastník konania Ing. V. G. vyhotovil zo spisu kópiu uznesenia krajského súdu.

Mesto R. T. odpovedalo na žiadosť okresného súdu listom zn. 2461/2001/Mf z 10. decembra 2001.

Okresný súd urgoval právneho zástupcu odporcov listom z 23. januára 2001, aby zaslal mená a adresy svedkov v zmysle intencií uznesenia krajského súdu v lehote 7 dní.

Právny zástupca odporcov odpovedal okresnému súdu listom zn. PB 184/92 DD zo 6. februára 2002, v ktorom mu oznámil mená a adresy svedkov, ktorých navrhuje v konaní vypočuť.

Listom z 27. septembra 2002 doručeným okresnému súdu 10. októbra 2002 požiadali Ing. V. G. a MUDr. E. G. o vytýčenie pojednávania v predmetnej veci.

Pokynom z 15. októbra 2002 vo veci konajúci sudca nechal pripojiť k spisu ďalšie spisy sp. zn. R I 51/69, R II 18/69, 13 C 486/92 a zároveň vytýčil termín pojednávania na 20. november 2002.

Listom z 8. novembra 2002 JUDr. J. Ď. ospravedlnil svoju neprítomnosť na pojednávaní z dôvodu odvolania jeho plnej moci zo strany jeho klienta.

Podľa úradných záznamov z 19. novembra 2002 v tento deň bol spisový materiál predložený na nahliadnutie účastníkovi konania Ing. M. K., ako aj splnomocnenému zástupcovi JUDr. P. K.

Pokynom súdnej kancelárie z 20. novembra 2002 nechal vo veci konajúci sudca zo spisu sp. zn. 13 C 486/92 prefotiť potrebné listiny a následne spis vrátiť.

V spise sa ďalej nachádzalo splnomocnenie J. O., ktorým udelila plnú moc J. O., svojmu manželovi, na jej zastupovanie v konaní pred okresným súdom.

Podľa substitučnej plnej moci z 18. novembra 2002 nachádzajúcej sa v spise splnomocnil JUDr. J. H. advokátku JUDr. R. B. na právne zastupovanie v tejto veci.

Pojednávanie konané na okresnom súde 20. novembra 2002 bolo odročené na neurčito za účelom nariadenia znaleckého dokazovania.

Listom zn. PB 184/92 DD z 12. novembra 2002 právny zástupca odporcov predložil okresnému súdu listinné dôkazy za účelom preukázania skutočnosti, že nehnuteľnosť, ktorá je predmetom tohto sporu, stratila svoj pôvodný stavebno-technický charakter.

Okresnému súdu doručila 12. decembra 2002 Mgr. M. K. odvolania plnej moci JUDr. J. Ď. na zastupovanie v predmetnej veci pre ňu, ako aj pre M. B.

Listom z 20. decembra 2002 právny zástupca navrhovateľov zaslal okresnému súdu podanie - návrh na vykonanie dôkazu, v ktorom sformuloval aj okruh otázok, na ktoré má súdny znalec odpovedať, a navrhol ustanoviť na preskúmanie predmetných otázok Ústav súdneho inžinierstva Ž.

Pokynom súdnej kancelárie zo 14. februára 2003 nechal vo veci konajúci sudca vyzvať právneho zástupcu navrhovateľov, aby okresnému súdu v lehote 7 dní oznámili dátum úmrtia A. K., jej právnych nástupcov, ďalej okresný súd, na ktorom sa vedie dedičské konanie, pod akým číslom sa vedie, a zaslali mu jej úmrtný list v lehote 7 dní. Tým istým pokynom nechal doručiť JUDr. D. D. druhopis zápisnice o pojednávaní a návrh na vykonanie dôkazu právneho zástupcu navrhovateľov z 20. decembra 2002.

Právny zástupca reagoval na výzvu okresného súdu listom z 25. februára 2002, následne doplneným ďalším podaním zo 6. marca 2003.

Okresný súd uznesením sp. zn. 12 C 473/92 z 11. marca 2003, ktoré nadobudlo právoplatnosť 19. marca 2003, nariadil kontrolné znalecké dokazovanie v predmetnej veci. Znalecký posudok mal byť vypracovaný v lehote 2 mesiacov.

Pokynom súdnej kancelárie z 13. marca 2003 nechal vo veci konajúci sudca vyžiadať z Okresného súdu Bratislava III spisový materiál vo veci sp. zn. 22D 410/99, D not 95/99.

Okresnému súdu bol 28. marca 2003 doručený list Ústavu súdneho znalectva Stavebnej fakulty Slovenskej technickej univerzity v B. (ďalej len „ÚSZ SF STU v B.“) zn. ÚSZ 45/2003 z 25. marca 2003.

Pokynom z 15. apríla 2003 nechal vo veci konajúci sudca zaslať kópiu listu ÚSZ SF STU v B. právnym zástupcom účastníkov konania a súčasne ich nechal vyzvať na zloženie preddavku na trovy znaleckého dokazovania v lehote 7 dní.

Podľa v spise priložených záznamov o zložení preddavku z 5. mája 2003 obidvaja účastníci konania predmetný preddavok uhradili na č. účtu okresného súdu 30. apríla 2003.

Okresný súd uznesením č. k. 12 C 473/92-228 z 26. mája 2003 uložil účtovníkovi okresného súdu vyplatiť preddavok na trovy znaleckého dokazovania na č. účtu ÚSZ SF STU v B. a súčasne povoliť použitie osobného motorového vozidla za účelom vyhotovenia znaleckého posudku.

Pokynom súdnej kancelárii z 28. mája 2003 nechal vo veci konajúci sudca uznesenie z 26. mája 2003 doručiť právnym zástupcom účastníkov konania, ÚSZ SF STU v B. a učitárni okresného súdu.

III.

1. Podľa ustanovenia čl. 48 ods. 2 prvej vety ústavy: „Každý má právo, aby sa jeho vec prerokovala bez zbytočných prietáhov (...).“

Účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia štátneho orgánu. Samotným prerokovaním veci na súde alebo inom štátnom orgáne sa právna neistota neodstráni. K vytvoreniu želaného stavu, t. j. stavu právnej istoty, dochádza až právoplatným rozhodnutím súdu alebo iného štátneho orgánu. Preto na splnenie základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy nestačí, aby štátne orgány vec prerokovali, prípadne vykonali rôzne úkony bez ohľadu na ich počet (I. ÚS 10/98).

Otázku existencie zbytočných prietáhov v konaní, a tým aj porušenia základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy skúma ústavný súd vždy s ohľadom na konkrétne okolnosti

prípade podľa právnej a faktickej zložitosti veci, podľa správania účastníka konania a spôsobu, akým v konaní postupoval súd (napr. II. ÚS 74/97, I. ÚS 70/98). Tieto tri kritériá zohľadňuje pri namietanom porušení práva na prerokovanie veci súdom v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru aj Európsky súd pre ľudské práva v Štrasburgu (III. ÚS 111/02, III. ÚS 29/03).

A) Predmetom posudzovaného konania pred okresným súdom je žaloba o vydanie nehnuteľnosti podľa zákona č. 87/1991 Zb. o mimosúdnych rehabilitáciách v znení neskorších predpisov, ktorú nemožno považovať po právnej stránke za zložitú. Aj keď vzhľadom na obsah súdneho spisu možno hovoriť o určitej skutkovej zložitosti veci vyžadujúcej si zaobstarávanie podkladov pre rozhodnutie, ktoré si vyžadujú súčinnosť viacerých inštitúcií, vypočutie viacerých svedkov, táto skutočnosť mohla viesť k určitému predĺženiu konania, ale nemožno ňou ospravedlniť obdobia dlhodobej nečinnosti okresného súdu.

B) Správanie sťažovateľov ako účastníkov konania ústavný súd hodnotí ako aktívne. Sťažovatelia boli od začiatku zastúpení kvalifikovaným právnym zástupcom, bez zbytočného odkladu reagovali na výzvy okresného súdu, viackrát sa prostredníctvom právneho zástupcu domáhali vytýčenia termínu pojednávania v predmetnej veci a za účelom ochrany svojho základného práva v predmetnom konaní využili opravné prostriedky, ktoré im zákon na jeho ochranu poskytuje.

C) Ďalším kritériom, podľa ktorého ústavný súd hodnotil, či v uvedenom konaní došlo ku zbytočným priet'ahom, bol postup okresného súdu v predmetnej veci. Ústavný súd pri skúmaní konania okresného súdu zistil dlhé obdobia jeho nečinnosti, ktoré mali výrazný vplyv na doterajšiu dĺžku konania. V rámci svojej judikatúry už ústavný súd vyslovil, že napriek tomu, že jurisdikcia ústavného súdu („rationae temporis“) sa vzťahuje na obdobie po 15. februári 1993, v rámci posúdenia základnej otázky – či sa vec sťažovateľky prerokovala na okresnom súde v zmysle čl. 48 ods. 2 ústavy bez zbytočných priet'ahov – treba prihliadnuť aj na deň začatia konania na okresnom súde a dobu, ktorá v konaní uplynula do 15. februára 1993 (III. ÚS 18/00). Ústavný súd preto pri svojom rozhodovaní

v súlade so spomínanou judikatúrou prihliadol aj na skutočnosť, že do založenia jurisdikcie ústavného súdu 15. februára 2003 predmetné konanie trvalo necelých 11 mesiacov (návrh bol navrhovateľmi podaný na okresnom súde 23. marca 1992). Prvé z období nečinnosti okresného súdu začalo po 16. februára 1994 (urgencia okresného súdu na zaslanie dožiadania Obvodnému súdu Bratislava 2 za účelom vypočutia sťažovateľov) a trvalo do 31. januára 1995 (vytýčenie ďalšieho pojednávania vo veci), teda viac ako 11 mesiacov. V ďalšom období od 30. januára 1996 až do 22. novembra 1996 okresný súd doručil účastníkom konania uznesenie o nariadení znaleckého dokazovania č. k. 12 C 473/92-74 z 30. januára 1996 i znalcom (doručené 18. marca 1996) a napriek skutočnosti, že v ňom znalcom stanovil jednomesačnú lehotu na predloženie znaleckého posudku, okresný súd vo veci ďalej konal až 22. novembra 1996 (vytýčil nový termín pojednávania). Postup okresného súdu v tomto období nesmeroval plynulo a efektívne k odstráneniu právnej neistoty účastníkov konania ohľadne tých práv, ktoré boli predmetom návrhu. Minimálne polovicu tohto obdobia (ktoré trvalo takmer 10 mesiacov) podľa ústavného súdu treba považovať za zbytočné prietahy v konaní (5 mesiacov). Rovnako v nasledujúcom priebehu tohto konania bolo zistené ďalšie obdobie nečinnosti okresného súdu, ktoré nasledovalo po vrátení spisového materiálu z krajského súdu, ktorý zrušil rozsudok okresného súdu a vec mu vrátil na ďalšie konanie. V období od 24. februára 1998 (keď vo veci konajúci sudca nechal doručiť uznesenie krajského súdu účastníkom konania) až do 4. apríla 2001 (telefonické dožiadania okresného súdu na Mestský úrad v R. T. a na Štátny oblastný archív v Ž.) bol okresný súd opätovne nečinný po dobu viac ako 38 mesiacov (3 roky a 2 mesiace). V uvedenom posledne spomínanom období nečinnosti okrem dvoch úradných záznamov o prerozdelení súdnej agendy a následného pridelenia preskúmvanej veci vždy inému sudcovi nebol v spise urobený zo strany okresného súdu žiaden procesný úkon. Vo veci konajúca sudkyňa pristúpila po telefonických dožiadaniach zo 4. apríla 2001 k zabezpečeniu dôkazov a podkladov potrebných na rozhodnutie až 12. novembra 2001, keď nechala vyhotoviť list pre inštitúcie, ktoré predtým telefonicky žiadala o zaslanie potrebných podkladov, teda po viac ako 7 mesiacoch, počas ktorých bol okresný súd opätovne nečinný. Ďalšie obdobie nečinnosti okresného súdu bolo zistené v období od 16. januára 2002 (keď okresný súd zaslal výzvu právnej zástupkyňi sťažovateľov, na ktorú mu odpovedala listom doručeným už 8. februára 2002) až do 15. októbra 2002, keď vo veci

konajúci sudca vytýčil nový termín pojednávania vo veci, trvalo teda viac ako 8 mesiacov. Vzhľadom na vyššie uvedené skutočnosti možno konštatovať, že vo viac ako 11-ročnom konaní bol okresný súd spolu nečinný viac ako 69 mesiacov, t. j. viac ako 5 rokov a 9 mesiacov. Nečinnosť okresného súdu v období 69 mesiacov v tomto konaní bez toho, aby jeho postupu bránila zákonná prekážka, je preto potrebné považovať za zbytočné prietahy v konaní v zmysle čl. 48 ods. 2 ústavy.

S ohľadom na vyššie uvedené nemožno dobu predmetného konania vedeného na okresnom súde považovať vo vzťahu k základnému právu na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov v zmysle čl. 48 ods. 2 ústavy za ústavne akceptovateľnú. Ústavný súd preto dospel k záveru, že uvedené právo sťažovateľov bolo porušené.

2. Podľa čl. 127 ods. 2 druhej vety ak porušenie práv alebo slobôd vzniklo nečinnosťou, ústavný súd môže prikázať, aby ten, kto tieto práva alebo slobody porušil, vo veci konal.

Pretože ústavný súd zistil, že nečinnosťou okresného súdu došlo k porušeniu základného práva sťažovateľov na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, prikázal okresnému súdu, aby vo veci konal bez zbytočných prietahov a odstránil tak stav právnej neistoty, v ktorej sa nachádzali sťažovatelia domáhajúci sa rozhodnutia súdu vo svojej veci.

3. Sťažovatelia vo svojej sťažnosti žiadali aj o priznanie finančného zadosťučinenia každému z nich vo výške 35 000 Sk z dôvodu nemajetkovej ujmy, ktorú utrpeli postupom okresného súdu v predmetnej veci.

Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadosťučinenie.

Podľa ustanovenia § 50 ods. 3 zákona o ústavnom súde ak sa sťažovateľ domáha primeraného finančného zadosťučinenia, musí uviesť rozsah, ktorý požaduje, a z akých dôvodov sa ho domáha.

Podľa ustanovenia § 56 ods. 4 zákona o ústavnom súde má primerané finančné zadosťučinenie povahu náhrady nemajetkovej ujmy vyjadrenej v peniazoch.

Pretože porušenie základného práva sťažovateľov, ktoré ústavný súd zistil, nemožno napraviť obnovením stavu pred jeho porušením a výrok ústavného súdu deklarujúci toto porušenie nemožno vzhľadom na okolnosti prípadu považovať za dostatočnú a účinnú nápravu, priznal ústavný súd sťažovateľom primerané finančné zadosťučinenie.

Ústavný súd viazaný petitom sťažovateľov vymedzeným v ich sťažnosti (§ 153 Občianskeho súdneho poriadku) priznal každému zo sťažovateľov nimi nárokovanú sumu 35 000 Sk v celom rozsahu, pretože podľa neho sťažovateľmi nárokovaná suma zohľadňuje iba v minimálnej miere dĺžku zbytočných prietahov v konaní (päť rokov a deväť mesiacov) a s nimi spojenú nemajetkovú ujmu sťažovateľov.

Súčasne sa pritom riadil úvahou, že cieľom primeraného finančného zadosťučinenia je zmiernenie nemajetkovej ujmy, nie prípadná náhrada škody (II. ÚS 58/02, III. ÚS 111/02).

4. Sťažovatelia prostredníctvom svojho právneho zástupcu žiadali podaním zo 16. októbra 2003 priznať náhradu trov konania pred ústavným súdom pozostávajúcich z troch úkonov právnej služby v uvedenom konaní (prevzatie a príprava zastúpenia, ďalšia porada alebo rokovanie s klientom a písomné podanie na súd) spolu vo výške 13 230 Sk vyčíslenú ich právnym zástupcom ako jedna tretina výpočtového základu za tri úkony právnej služby 3 x 4 280 Sk a paušálnej náhrady hotových výdavkov 3 x 130 Sk v zmysle ustanovení § 16 ods. 1 písm. a), b) a c) v spojení s § 1 ods. 3 a § 19 ods. 3 vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 591/2002 Z. z o odmenách komerčných právnikov za poskytovanie právnej pomoci (ďalej len „vyhláška č. 591/2002 Z. z.“).

Ústavný súd pri rozhodovaní o trovách požadovaných právnym zástupcom sťažovateľov vychádzal z ustanovenia § 36 ods. 2 zákona o ústavnom súde, podľa ktorého ústavný súd môže v odôvodnených prípadoch podľa výsledku konania uznesením uložiť niektorému účastníkovi konania, aby úplne alebo sčasti uhradil inému účastníkovi konania jeho trovy.

Podľa ustanovenia § 13 ods. 8 vyhlášky č. 591/2002 Z. z. ak predmet sporu nie je ocniteľný peniazmi, odmena za jeden úkon právnej služby je jedna tretina výpočtového základu.

Predmet konania – ochrana základných ľudských práv a slobôd – je v zásade nevyjadriteľný v peniazoch a je nezameniteľný s primeraným finančným zadosťučinením, ktoré predstavuje náhradu nemajetkovej ujmy vyjadrenej v peniazoch (III. ÚS 29/03, III. ÚS 34/03).

Podľa § 1 ods. 3 vyhlášky č. 591/2002 Z. z. výpočtovým základom je priemerná mesačná mzda zamestnanca hospodárstva Slovenskej republiky za prvý polrok predchádzajúceho kalendárneho roka.

V zmysle § 17 ods. 2 vyhlášky č. 591/2002 Z. z. pokiaľ ide o spoločné úkony pri zastupovaní dvoch alebo viacerých osôb, základná sadzba tarifnej odmeny sa znižuje o 20 %.

Podľa oznámenia Štatistického úradu Slovenskej republiky za prvý polrok 2002 dosahovala priemerná mesačná mzda zamestnanca hospodárstva Slovenskej republiky výšku 12 811 Sk.

Základná sadzba tarifnej odmeny za jeden úkon právnej služby uskutočnený v období od 1. januára 2003 v konaní pred ústavným súdom predstavuje 4 270 Sk, uvedená odmena sa v prípade spoločných úkonov pri zastupovaní znižuje na sumu 3 416 Sk a hodnota režijného paušálu je 128 Sk.

Ústavný súd zistil, že uplatnená suma trov právneho zastúpenia spolu 13 230 Sk neodporuje platným právnym predpisom. Ústavný súd preto priznal náhradu trov právneho zastúpenia v celej výške uplatnenej právnym zástupcom sťažovateľov.

Z uvedených dôvodov ústavný súd rozhodol tak, ako je uvedené vo výrokovej časti tohto rozhodnutia.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 22. októbra 2003